

Zor Zamanlarda Ramazan Oruç ve Özgürlük

Prof. Dr. Mehmet Görmez
İslâm Düşünce Enstitüsü Başkanı

Prof. Dr. Mehmet Görmez
İslâm Düşünce Enstitüsü Başkanı

Zor Zamanlarda Ramazan | Oruç ve Özgürlük
30 Nisan 2020 | İDE | Ankara

1

Zor Zamanlarda Ramazan Oruç ve Özgürlük

Bismillahirrahmanirrahim.

Elhamdü li'llahi Rabbi'l-Âlemîn.

Ve's-Salâtu ve's-Selâmu alâ Seyyidi'l-Mürselîn.

Aziz Kardeşlerim,

Mübarek Ramazan ayındayız. Sayılı günler. Bir haftayı geride bıraktık.

Ramazan her sene bin bir nimetle gelir, sayısız rahmetle, bereketle gelir. Ramazan her sene bize yeni bir can verir, yeni bir ruh üfler. Sevinç getirir, huzur getirir, güven getirir, her sene Ramazan. Ancak bu sene Ramazan başka geldi. Herkesin kalbinde buruk bir hüznün var, biliyorum. Mahzunuz. Ramazan'ın bize getirdiği pek çok şeyden yoksun kaldık, biliyorum. Mahrumuz. Evlerimizde belki de ilk defa karantina altında karşıladık. Mahsuruz. Ancak Ramazan, öyle bir imkân, öyle bir nimet, öyle bir rahmet ki, hüznümüzü sevince, mahrumiyetimizi rahmete, muhasaramızı muhasebe ve özgürlüğe dönüştürebilir. Yeter ki biz kendimizi, ruhumuzu, kalbimizi onun şifalı ellerine bırakalım. Yeter ki onun her sene bize yeniden getirdiği Kur'an'ın iklimine, Kur'an ve sünnet tarafından belirlenen zengin programına harfiyen uyalım.

Değerli Kardeşlerim,

Ramazan, müminler için bir aylık ilahî bir mekteptir. Bir okul, bir üniversitedir. Okul için seçilen zaman Kur'an'ın nazil olduğu aydır. *شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ* (2/Bakara, 185) Ramazan'ın kalbinde Kur'an vardır. Ve bu Mektebin muhteşem bir programı, yüksek bir gayesi vardır.

Mektebin programında Kur'an'dan sonra mükafatı Allah'la insan arasında bir sır olan oruç vardır. *الصَّوْمُ لِي وَأَنَا أُجْزَى بِهِ* / Oruç benim içindir ve onun mükâfatını ben veririm. (Buhârî, Tevhîd, 35)

Mektebin programında insanın Rabbine en yakın vakit olan iftarın sevinci vardır. **لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ** / Oruçlunun iki sevinci vardır. Biri iftar vaktindeki sevinci, diğeri de Rabbi ile buluştuğundaki sevinçtir. (Buhârî, Savm, 9; Müslim, Sıyâm, 163) Bu programda sahurun bereketi vardır. **تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السُّحُورِ بَرَكَاتًا** / Sahura kalkın. Çünkü sahurda bereket vardır. (Buhârî, Savm, 20; Müslim, Sıyâm, 45) Teravihin huzuru vardır. Teravih, rahatlamadır. Kur'an'la namazla rahata ve huzura ermeştir. Bu Mektepte infak vardır, sadaka vardır. Rahmet yüklü rüzgâr gibi cömert olmak vardır. **فَلَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ** (Buhârî, Bed'ü'l-Vahy, 1; Menâkıb, 23; Müslim, Fedâil, 50) Bu Mektepte varlığımızın sadakası fitır vardır. Bu Mektepte Kur'an'ı bize getiren gece, bin aydan daha hayırlı, bir ömre bedel, gözlerden gizli, gönüllere aşikâr, gecelerin imamı Kadir Gecesi vardır. Bu Mektepte mukabelenin sevabı, imsakın sabrı, itikâfın sükûnu vardır. Bu Mektepte gündüzün sıyâmı, gecenin kıyâmı vardır.

Kıymetli Kardeşlerim,

Bu Mektepte sadece midenin orucu yoktur. Gözün orucu, dilin orucu, kulağın orucu vardır. Aklın orucu, kalbin orucu vardır. Oruç, yemek vakitlerini değiştirmekten ibaret değildir. Bu Mektepte kötü söz yoktur. Yalan yoktur. İftira yoktur. Dedikodu yoktur. Gıybet yoktur. Eğri büğrü konuşmak yoktur. Bu Mektepte kalp kırmak yoktur. Bu Mektepte gönül yıkmak Kâbe'yi yıkmak kadar günahdır. Bu Mektepte haram lokma yemek yoktur. Komşusu açken tok yatmak yoktur. Bu Mektepte malayani yoktur. Anlamsız, beyhude şeyler yoktur. Bu Mektepte yüreğin rikkatini yok eden kin yoktur. Kalbin inceliğini ortadan kaldıran öfke yoktur. Yüreklere işgal eden intikam yoktur. Bu Mektepte kalbin yüceliğini alıp götüren kibir ve gurur, gillu gîş yani aldatma tutkusu yoktur. Bu Mektepte servet ve şehvet tutkusu yoktur. Kendisinden başkasını yok sayan bencillik yoktur. Bu Mektepte sataşana karşılık vermek yoktur. Resulullah'ın talim buyurduğu gibi **إِنِّي صَائِمٌ** / Ben oruçluyum, diyerek geçip gitmek vardır. (Buhârî, Savm, 2)

Değerli Kardeşlerim,

Dijital devrimle birlikte dünyada âdeta sanal bir ekran dünyası kuruldu. Ve hepimiz o dünyanın önünde pasif birer izleyiciye birer seyirciye dönüştük. Görsel idrakin egemenliğine mahkûm olduk. Görsel idrak egemen olunca aklın idraki zayıflar ve kalbin idraki ölür. Ramazan'ın rahmet ikliminde dirilmeye çalışırken bunun farkında olalım. Öbür taraftan üzücü olan bir diğer husus evlerimizde mahsur kaldığımız böyle bir zamanda dahi bu ekran dünyası üzerinden birbirimizi yaralamaya devam ediyoruz. Sadece dillerimize değil, ellerimize de oruç tutturmalıyız. Bu dünyanın sanallığına aldanıp sözün şehvetine hem de yazıya dönüştürerek kapılmayalım. Klavyelerimizle birbirimizin yüreğini incitmemeliyiz. Gelin, güzel sözü sadaka sayan, dilinden emin olmayı Müslümanlığın şartları arasında gören bir Peygamber'in ümmeti olduğumuzu bir kez daha gösterelim.

Kıymetli Kardeşlerim,

Bu Mektep bize unuttuklarımızı hatırlatır. Kaybettiklerimizi buldurur. **وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ** / Allah'ı unutan, bu yüzden Allah'ın da onlara kendilerini unuttuğu kimselerden olmamak için bize kendimizi, rabbimizi hatırlatmaya gelir. (59/Haşr, 19) İnsanın en büyük zaafı

unutmaktır. İnsanın en büyük isyanı nisyandır. İnsan kendini unuttur, Rabbini unuttur. Eşini, çocuklarını unuttur. Ramazan bütün unuttuklarımızı bize hatırlatır. İnsanın en büyük kaybı nedir, biliyor musunuz? İnsanın en büyük kaybı anlam kaybıdır. Varlığının, varoluşunun anlamını, manasını, hikmetini kaybetmesidir. Her yıl gelen Ramazan bize bu manayı, bu hikmeti, bu anlamı yeniden kazandırır.

Aziz Kardeşlerim,

Ramazan Mektebinin en büyük gayesi hürriyettir, özgürlüktür. İnsana hür bir irade kazandırmaktır. İnsanı insan kılan iradedir. İrade göklerin, yerin ve dağların almaktan çekindiği, insanın yüklendiği büyük emanettir. *إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ* (33/Ahzâb, 72) İşte Ramazan Mektebinin en büyük gayesi, insanı arzu ve hevanın boyunduruğundan, tutkularının esaretinden kurtarıp arındırmak ve özgür bir iradeye sahip olmasını sağlamaktır.

İslam bilginleri hürriyeti üçe ayırmışlardır:

1. Cismani ve bedenî hürriyet.
2. Siyasi ve medeni hürriyet.
3. Ahlaki ve vicdani hürriyet.

Cismani ve bedenî hürriyet, bedenimizin ve azalarımızın hiçbir engel ve zorlamayla karşılaşmaksızın istenildiği gibi kullanılmasıdır. Bugünlerde bunun da önemli bir kısmından mahrum kalmış durumdayız.

İkincisi yani siyasi ve medeni hürriyet, doğuştan veya sonradan elde ettiğimiz bütün haklara sahip olmamız ve bu hakları özgürce kullanmamızdır.

Ahlaki ve vicdani hürriyet ise irade hürriyetidir. İnsanın nefsin isteklerine boyun eğmemesidir. Fikir ve vicdan hürriyeti de bu hürriyetin önemli bir parçasıdır. Bu üç hürriyette önem sıralaması sondan başa doğrudur. Kısaca ahlaki ve vicdani hürriyet olmadan siyasi ve medeni hürriyet olmaz. Siyasi ve medeni hürriyet olmadan cismani ve bedenî hürriyeti de kaybederiz. Buna göre caddelerde, sokaklarda özgürce dolaşan insanlar vardır, ama özgür değildir. Zindanda Yusuf hürdür. Sarayda Firavun köledir.

Değerli Kardeşlerim,

Bu zor zamanlarda salgın hastalık tehlikesi, hürriyetimizi kısmen elimizden almış gözüküyor. Ancak en zor karantina kalplerin, yüreklerin karantinasıdır. Yüreklerin iyiliğe kapanmasıdır. En zor esaret, yüreklerin esaretidir. İyiliğe, güzelliğe ve hayra kapanmasıdır. En zor muhasara bedenlerimizin evlerimizde mahsur kalması değil, ruhlarımızın muhasara altına alınmasıdır. İşte Ramazan Mektebinin en büyük gayesi yüreklerimiz, kalbimiz ve ruhlarımız üzerindeki karantinaları kaldırmaktır.

Aziz Kardeşlerim,

Görüldüğü gibi mahzun, mahrum ve mahsur olacak bir durum yok. Bu yıl Ramazan tümüyle bizim oldu. Evlerimiz hanelerimiz Ramazan Mektebi oldu. Evlerimizi mabede ve mektebe dönüştürme fırsatı bulduk. Zaten Ramazan bütün yeryüzünü bir mabede dönüştürür. Öyleyse bu mahrumiyeti rahmete dönüştürmenin yollarını bulalım. Hassaten bu yıl evlerdeki yalnızlığımızı Ramazan'la giderelim. Ve gelin, evlerdeki muhasaramızı muhasebeye dönüştürelim. Büyük muhasebeden önce kendimizi hesaba çekelim. Hz. Ömer'in ifadesiyle *حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا* / Hesaba çekilmeden önce kendimizi hesaba çekelim. (Tirmizî, Sıfatü'l-Kıyâme, 25)

Her gün ailece özel saatimiz, vaktimiz veya dakikalarımız olsun. İbadet vaktimiz bellidir. Teravihi birlikte kılalım. Okuma vaktimizde Kur'an, siyer, hadis veya insanın varlığını, vahyi anlamamızı sağlayan her şeyi okuyabiliriz. Tefekkür vaktimiz ve dua vaktimiz olsun. Duanın özel vakti ise iftar vaktidir. İftar vakti secde anı gibi insanın rabbine en yakın olduğu bir vakittir.

Değerli Kardeşlerim,

Sözlerimi Ramazan kelimesinin işaret ettiği iki dua ile bitirmek istiyorum. Sadece rahmet değil, aynı zamanda şifa da beklediğimiz bu zor zamanlarda Ramazan'ın insanlık ailesini kuşatan her türlü mikrobu, virüsü yakıp kül ederek şifa yağdırmasını ve üzerimize ilkbahar yağmuru misali rahmet sağanağı olmasını her şeye kâfi ve şafi olan Rabbimden niyaz ediyorum. Unutmayalım ki *فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (٥٠) إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا* (94/İnşirâh, 5-6) bütün kolaylıklar, zorlukların tarlasında ekili birer tohumdur.

Rabbim, sadece bizleri değil bütün insanlık ailesini Ramazan'ın şifalı elleriyle kurtuluşa erdirerek bayrama kavuştursun. Ramazan, ruhlarımızı donatsın, aydınlığını gönüllerimize, bilhassa genç gönüllere salsın. Yürekllerimizde, kalplerimizde derin izler bıraksın. Ramazan, bizleri bozulandan, kokandan, çürüyenden uzaklaştırıp yüzümüzün akıyla bayrama erdirsin.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Allah'ın rahmeti, bereketi, mağfireti, nusreti üzerinize, üzerimize olsun.

Allah'a emanet olun.

